"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.
M. Popovich, Secretary.

Subscription per year $4.00

Telephone: J 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"

газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня міститься в Укр. Роб. Домі, на розі вулиць Прічард і Мекгрегор, у Вінніпегу, Ман. М. Попович, секретар.

Передплата на рік $4.00

Адреса:
UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

ФАРМЕРІ ПРОБУДЖУЮТЬСЯ.

Невідрадне положення, в якому опинилася велика більшість фармерів в Канаді, заставило їх думати над способами рятунку. Ті самі фармері, що під час війни, особливо-ж в останніх її двох роках, в наслідок великих цін на збіжжя і худобу, зазнали невідомого їм попередно добробуту і про нічо иншого не дбали тільки про набуття скільки можна більше землі, нині беруться до орґанізації, до просвіти, шукають за порятунком від біди та нужди.

Після війни, як відомо, ціни на фармерські продукти почали летіти стрімголов в долину. Настав час, що ціна пшениці впала з поверх двох доларів за бушель, як це платили фармерам під час війни, понижче одного долара; худоби, що платилася в воєнний час неймовірно дорого, ніхто не хотів купувати хоч-би за що-небудь. А грошей фармерам потрібно було до загину, щоб виплачувати морґеджі, позатягані на закупно нових кводрів землі, нової машинерії, автомобілів то-що. До того непевні кліматичні умовини так склалися, що як не посуха то мороз або иржа руйнували збіжжя і позбавляли фармерів і тих невеликих доходів, що їх могли вони мати при якому-такому врожаю. Так почалося знову фармерське тяжке положення. Рожеві надії на збагачення розприслися і розлетілися, немов каплі роси від сонця та вітру.

Фармері опинилися в тисках морґеджових компаній, банків і всяких инших більших і менших пявок, які не милували їх, не зважали на тяжке положення, натискали на своїх рабів, прикованих до землі, до фармів, щоб платили їм проценти, їхні зиски. Доки можна було, фармері рятувалися новими позичками. Але врешті не стало вже й на що позичати і не було можливости сплачувати напозичене. Що найменше половина фармерів є нині так задовжені, що довг перевищає їхню вартість і для них нема порятунку. З другої половини фармів дуже незначний процент — може шість до десять процент — є таких фармів, що чисті від довгу, а прочі теж задовжені, тільки довг ще не перевищає їхньої вартости.

Довги допровадили до того, що фармері у многих випадках позбувалися не тільки тої землі, що її закупили під час війни, але ще й запропастили чимало з того, що мали вже виплачене перед закупном додаткової землі. Тисячі фармерів покинули свої безвихідно задовжені фарми і повиїздили деякі до канадійських фабрик, копалень то-що, а инші до Злучених Держав. Тії-ж, що остались на фармах, стали думати над тим, як їм рятуватися, не покидаючи фармів, зрошених їхнім потом і оброблених їхніми тяжкими муками.

Фармері почали розуміти, що без орґанізації і просвіти вони нічого не зможуть зробити. В наслідку почався між ними жвавий орґанізаційний і просвітний рух. Тяжке економічне положення, звичайно, попхало їх в першу чергу в орґанізації просвітно-економічні і кооперативні. Істнувавши старі орґанізації такі, як Юнайтед Фармерс або Ґрейн Ґроверс, не могли і не можуть задоволити широких мас бідняцького і середнього фармерства, бо вони нічого путнього в їхніх інтересах не зробили і дуже мало що й роблять. Тому то в Саскечевані виникла нова орґанізація Фармерська Юнія Канади, з радикальною програмою, яка визнає клясову боротьбу, і вона скоро розвинулася по цілій провінції, а навіть поширила вже свої відділи в Алберті й Манітобі. Ця нова орґанізація має один важний недостаток, а іменно той, що не мішається до політики, тільки закликає фармерів до боротьби на економічному полі. Помітна в ньої вже й та небезпека, що консервативні фармерські елементи намагаються контролювати її і зробити бездушною і нешкідливою для пануючої кляси. Однак є в ній свідоміший, революційно настроєний елемент, що добачує вище вказану хибу орґанізації і старається її виправити, а також боротися проти небезпеки, якою загрожує консервативний елемент.

За старанням Фармерської Юнії Канади розпочато орґанізування так званих пулів, тоб-то кооперативного маркетовання (збуту) збіжжя, а відтак худоби, яєць і инших фармерських продуктів. Пули, можна сказати, стихійно поширилися по всіх фармерських провінціях Канади; вони поборюють всякі трудности, що їм роблять посередники-спекулянти і посередницькі компанії і ніхто не може відмовити їм дотеперішного успіху.

А тепер за старанням членів Фармерської Юнії Канади в Саскечевані, на робітничо-фармерській конвенції, що відбулася 17. і 18. червня в Саскатуні, покладено підвалини для спільної політичної акції фармерів і робітників в Саскечевані з наміром поширення її й на инші провінції. Згадана конвенція, на якій були репрезентовані ріжні фармерські і робітничі орґанізації, вирішила не встановляти зараз робітничо-фармерської політичної орґанізації, але зміняти конституцію Фармерської Політичної Асоціяції, яку основано в вересні, минулого року, в цьому напрямі, щоб до тої орґанізації могли належати ріжні фармерські і робітничі орґанізації на федеративних основах. Ця переформована орґанізація зветься тепер Саскечеванська Фармерська Політична Асоціяція. Програму теж поправлено і на місце плутаниці плитких і многозначних економічних домагань і політичних реформ вироблено більше ясні цілі й домагання, оперті на клясових інтересах трудящих мас. Замітне те, що іменно фармерські представники становили радикальне крило конвенції, домагалися радикальної плятформи з виразним зазначенням повалення капіталізму, як остаточної мети орґанізації. На конвенції, між иншими, були репрезентовані і українські фармерські та робітничі орґанізації і кількох їх увійшло до Виконавчого Комітету С. Ф. П. А.

Не зважаючи на недостатки, які виявила вище згадана конвенція, її досягнення треба визнати і привітати, як дуже сміливий і значний поступ саскечеванських фармерів вперед по шляху, що провадить до встановлення широкої робітничо-фармерської політичної партії в Канаді. Правда, зі звітів з конвенції, що їх подала буржуазна преса, можна заключати, що не у всіх ще її учасників була вже вироблена і скристалізована політична думка, але всіх обєднувало почуття кривди й визиску, що їх зазнають так робітники, як і фармері від пануючої капіталістичної кляси і зрозуміння спільности інтересів всіх працюючих. Значіння саскатунської конвенції і її постанов належно оцінила буржуазна преса і не даром вона накинулася на ухвалену нею програму та назвала її "російським експеріментом в західній Канаді", що має на меті її "руйнацію", а одного з її орґанізаторів А. Е. Болтона, "послом з Москви".

Слідкуючи за розвитком економічного й політичного руху серед фармерів і орґанізацій, в які він формується, не можна не радіти тим поступом, що його зробили фармері, за останніх пару років. Робітничі орґанізації, особливо Комуністична Партія Канади, повинні фармерським змаганням піти на зустріч і дати їм всяку можливу допомогу, бо в тісному обєднанню робітників та фармерів і в їхній спільній акції проти капіталізму є й їх рятунок. Тільки спільними силами зможуть робітники і фармері побідити свого спільного ворога — капіталізм.

ЕКОНОМІЧНА КРІЗА В АНҐЛІЇ.

Нема виспіваного капіталістами миру на зовнішньому фронті, нема його і на внутрішньому. Нема його і непередбачається.

Багато говорено вже й про стабилізацію капіталу, Анґлія перейшла вже навіть на золоту валюту, а куди не глянь — кріза. Французький франк котиться в долину, італійська ліра за ним, фінанси в Польщі діраві, Естонія банкротує.

Буржуазія не знає, де шукати ратуку. Одинока надія на Морґана, але і в того тяжко вже виморгати. Тому французький парлямент позволяє Кайо друкувати паперові гроші, італійський провідник фашістів радить розстріляти хоч 100 банкирів, а такі держави, як Польща та Естонія вже й взагалі не знають що робити. Здалися на ласку Ліґи Націй.

Так здається, що одинокою серед европейських "демократичних" держав держиться Анґлія, яка свої фінанси "наладнала" і золоту валюту завела. Завести то вона завела, але від того не полекшало ні анґлійській індустрії, ні її робітництву. Не тільки не полекшало, але значно погіршало. Про це говорить і сам бувший робітничий премієр МекДоналд, про це говорить і анґлійський парлямент, що засідає днями й ночами, про це говорять й голі факти.

Орґан Анґлійської Незалежньої Партії Праці "The New Leader" з 19 червня ц. р. подає трівожні факти про "стабилізацію" капіталу в Анґлії. Він каже, що безробіття за два тижні до 19. червня зросло в цілій Анґлії. За тиждень до 12. червня армія безробітних зросла на 60,000, а за тиждень до 19. червня на 43,894. Отже армія безробітних за два тижні зросла на поверх 100,000. Загально на 19. червня в Анґлії було 1,291,000 безробітних. В той самий час минулого року було 1,027,000 безробітних. На 19. червня між самими майнерами було 160,000 безробітних. (Нині та сума значно зросла).

Але це не одиноке свідоцтво, що стан в країні погіршається, каже ґазета. За місяць травень значно зменшився вивіз і довіз товарів. В порівнанню до травня минулого року вивіз зменшився на 6,056,398 фунтів стерлінґів (фунт стерлінґів близько 5 доларів). А довіз зменшився на 17,758,689 фунтів стерлінґів. Найбільше зменшився вивіз вугля, за ним металюрґічні вироби, а далі мануфактура.

Нема вивозу, спиняється й виріб. Нема виробу, нема защо купити хліба. І це при "стабілізації" капіталу. А парлямент радить на заведенням протекціонізму, тоб-то над встановленням високого цла на довіз закордонних товарів, щоб можна збільшувати ціни на товари домашнього виробу, яких робітництво й так не може докупитися.

Тимчасом власники копалень заповідають знижку платні робітникам і заведення довших годин праці.

Наближається більша кріза, а з нею завзята клясова боротьба. Загострюються клясові суперечности, які неминуче приведуть до з'удару між капіталом і працею.

І це після того, як демократія так багато співала про золоті часи, які що дня наближалися. Де-ж вони?

Робітник.

НА ШПАЛЬТАХ ҐАЗЕТ.

Замісць зачарування — розчарування.

Захотіла "Ліґа Націй" Гуманною бути... Тай рішила Німеччину В Ліґу затягнути.

Ліґа Націй — це Чемберлейн і Бріян. Все инше — додатки.

Склали ці два ліґонаційні керовники спеціяльний ґарантійний пакт, яким думали запакувати Німеччину до Ліґи Націй, тобто набути ще один додаток.

Як понюхала Німеччина Гінденбурґа цей пакт, то замісць зачарування, попала в розчарування.

Німеччина крутить носом на той пакт. Орґан націоналістів "Таґ" каже, що ця угода Бріяна і Чемберлейна скерована проти Німеччини.

А велика буржуазна ґазета "Берлінер Таґеблят" пише:

"Вступ Німеччини до Ліґи Націй уявляє більший інтерес для тих, на чию користь складено цю ґарантійну угоду, ніж для нас. Питання до вступу в Ліґу Націй вимагає великої обережности".

Орґан німецького міністра закордонних справ Штреземана "Цайт" пише:

"З дослівного тексту угоди видно, що Анґлія надала Франції право використати демілітаризований Рейнський край, як воєнну базу. В разі конфлікту між Польщею і Росією навряд чи самі Бріян і Чемберлейн гадають, що в Німеччині найдеться хто небудь, що дав би свою згоду на таку пропозицію".

"Цайт" заперечує права Анґлії і Франції диктувати Німеччині умови вступу до Ліґи Націй, яку вони розглядають як підлеглу їм установу.

Взагалі ціла німецька преса невдоволена пактом Чемберлейна—Бріяна, а навіть соціял-демократичний "Форвертс", який все репетував за вступом до Ліґи, пише, що наміри Анґлії і Франції суперечать звичаям та статутам Ліґи Націй.

МекДоналд про положення в Анґлії.

"Дейли Геральд" з 13. червня містить розмову з бувшим премієром робітничого уряду Анґлії МекДоналдом, який провів тиждень в рідніх околицях Скотляндії. А околиці це рибацькі. МекДоналд каже:

"Відвідавши північно-східні побережжя, я виніс дуже болюче враження. Вся риболовна індустрія східного побережжя паралізована. Риболовні судна стоять в пристанях. Люде стоять на рогах вулиць без роботи. Шапи для солення риби замкнені.

"Коли я спитав про причину, мені сказали, що Росія не купує оселедців. Рік тому назад стан поправлявся, після довгої депресії риболовна індустрія ставала на ноги завдяки відновленню зносин з Росією. Нині та надія пропала".

Далі МекДоналд каже, що риболови, одиноким середником істнування яких була торговля рибою, тепер буквально голодують.

"Я балакав з жінкою, якої чоловік не приносив грошей до дому від листопада. Її худе обличчя говорило само про себе, але вона говорила мені лише про тяжке положення своїх дітей".

Відтак МекДоналд оповідає про загальне економічне становище в Анґлії та про зріст безробіття.

"В краю нині є около 1,250,000 безробітних, близько чверть міліона більше, чим було минулого року в цей час і 60,000 більше, чим було минулого тижня. Наша індустрія підупадає. Над інжінерами, майнерами, транспортовиками повисла чорна депресія і загроза зниження заробітної платні".

Увсему тому МекДоналд обвинувачує уряд Балдвина, який не звертає уваги на крізу, але днями й ночами обговорює в парляменті справу буджету, корисного для багачів, а який ще більше підвищить кошти життя для робітництва.

МекДоналд обвинувачує уряд, що він нічого не робить для відродження індустрії, щоб дати робітникам роботу.

Воно легко обвинувачувати. А чому сам МекДоналд нічого не зробив, як був премієром? Чому приняттям пляну Доса довів до того, що анґлійська компанії будують тепер свої пароплави в Німеччині?

Ще й робітничим премієром називався!

Ще одна "незалежність".

"Дейли Геральд" доносить, що фінансовий комітет Ліґи Націй розглядав фінансовий і економічний стан Естонії і прийшов до заключення, що з Естонією треба зробити те, що зроблено з Австрією і Угорщиною.

Це значить, встановити в Естонії, говорячи по дейократичному, фінансову контролю Ліґи Націй; а на звичайній мові це називається — встановити диктатуру анґлійського та французького капіталу. Комітет пропонує:

"Контролю естонських фінансів треба забрати від держави і передати банкові, який є під контролею закордонних експертів.

"Золоті резерви передати банкові і також взяти їх під закордонну контролю".

"Дейли Геральд" каже, що естонський уряд розглядає цей звіт і... не знає що робити.

Видно стратив голову... Повідрубував голови естонським комуністам, а тепер не знає, що робити з своєю.

Не тратьте, куме, сили, спускайтеся на дно,.. А там хоч вилежитеся на "національній незалежности".

Ґазетяр.

ЩО ТО ЗА ҐАРАНТІЙНА УГОДА.

Ґарантувати — значить — забезпечити що небудь.

Такою спеціяльною угодою Анґлія хоче забезпечити не що инше як мир у Европі й запобігти новій війні.

Це так вимовляється, але пишеться, і, що головне, означає зовсім не мир, а якраз оту саму нову війну.

Анґлія хоче зробити так, щоб Німеччина знову відродила свою армію.

Для чого стало треба Анґлії цього?

А для того, щоб мати кулак проти свого союзника — Франції, що після світової війни хоче бути найбільшою панею серед капіталістичних держав Европи.

А такою панею хоче бути сама Анґлія.

Отже Анґлії треба підготовляти сили, що збили-б трохи гонор Франції.

Щоб провести таку комбінацію, Анґлія каже: й чого ви насідаєте на Німеччину. Кайзера вже немає, а Гінденбурґ так той нам служитиме ще краще, ніж служив кайзерові. Чи боїтеся, що Німеччина битиме вас, Французів? Так не бійтесь — я, Анґлія, буду захищати Францію. Оберегати ваші теперішні кордони. Давайте складемо таку ґарантійну угоду, саму Німеччину втягнемо в цю угоду — й край.

Але Франція розуміє, куди й на що гне Анґлія, а тому вона й каже: ґарантійну угоду — добре. Тільки хай Німеччина ще більше роззброїться. Це раз. Дозвольте мені перевозити військо через німецькі землі, коли мені буде потрібно захищати Польщу, це два. Хай Німеччина сидить смирно й не чіпає Польщу — це три.

В такий спосіб Франція змагається сковирнути всю анґлійську будівлю.

Розрахунок такий: ти на мене готуєш Німеччину, а я на тебе й на Німеччину — Польщу.

От така є ґарантійна угода, що про неї знову закричали й таким є забезпечення миру, що про нього солоденькими голосами цвенькають уряди капіталістичних держав.

Це не забезпечення миру, а підготовка, під балачки про мир, до нової війни.

В. Борода.

КРАХ КОНЦЕРНУ СТІНЕСА.

Велетенський концерн Стінеса, що зріс до неімовірних розмірів за час війни та інфляції, перебуває тепер у стані розвалу. Вихід з концерну старшого сина сімї помершого минулого року Стінеса преса намагалася пояснити незгодами на "політичному ґрунті".

Едмунд Стінес — націоналіст, на президентських виборах підтримував Гінденбурґа. Гуґо Стінес, молодший, другий із синів Стінеса, пішов за прикладом свого батька. Виявилося однак, що чутки про політичні незгоди між братами мали лише за мету приховати серіозні труднощі концерну. У райхсбанку відбулася нарада з представниками стінесівського концерну, райхсбанку, усіх великих німецьких банків та багатьох великих промислових підприємств. Нарада ухвалила підтримати концерн, що вимагає для полагодження своїх справ до 100 мілійонів марок.

Телеґрафічне аґентство Вольфа подає таке повідомлення про стан справ у концерні: "Після виходу Едмунда Стінеса буде переведено зменшення фірми "Мюльгайм-Рур" разом з відповідним зменшенням усіх инших підприємств, обєднаних з цією фірмою. Обєднане керовництво справами взяв на себе молодший зі Стінесів. Рівночасно з цим "Кельніше Цайтунґ" повідомляє, що вже почалися переговори між Стінесовою ґрупою та банками відносно кредитів".

Величезну спадщину Стінеса важко навіть підрахувати. Вона зосереджена головно в двох підприємствах — "Стінес-Гезельшафт", Гамбурґ, та "Акційному товаристві Стінеса для пароплавства та морської торговлі". Крім безліч заводів, копалень і т. д., що з них почався надзвичайний зріст концерну та впливу на багато инших концернів і трестів, Стінесові за час війни вдалося усталитися майже у всіх галузях промисловости Німеччини та за кордоном.

У рейнсько-вестфальському краю до його вугільних підприємств приєднано підприємства, що здобувають нафту та буре вугілля. Концерн має великі нафтові концесії в Полудневій Америці та цілу фльоту наливних суден. Канцернові належать 4 океанських і 25 річних пароплавних товариств. Сюди належать ще 12 величезних міжнародніх гостинниць і 9 морських та річних верфей. Концернові належать також чимало паперових фабрик, низка видавництв і сотки ґазет по всій середній Европі. За кордоном концернові належить до 600 підприємств майже в усіх без винятку галузях промисловости. Спадщина Стінеса, що її важко підрахувати, полягає також в акціях безліч товариств та підприємств.

"Династії" Стінесів, таким чином, погрожує доля багатьох великих династій, утворених вдалими завойовниками з розбійників на великому шляху. Ґазети повідомляють, що фірма продовжувала політику свого основоположника, брати все, що її зустрічалося на шляху. Які наслідки матиме розвал концерну — тепер тяжко сказати. "Обмеження інтересів" означає, що на біржу буде викинуто безліч акцій, що їх мають наслідники Стінеса. Це може вплинути на стан багатьох німецьких підприємств.

"Форвертс" зазначає, що крах такого великого концерну може довести німецьке господарство до скрутного стану. Ґазета перестерігає, однак, перед фінансовою допомогою цьому концернові, бо на це потрібно величезних коштів, а при теперішніх умовах це може пошкодити справі усталення німецької валюти.

КОЛЮЧКИ.

Докажи, що не брешеш, то дістанеш 1,000 доларів на Інститут Просвіти, сказали "У. Р. В." до "Кан. Українця".

А він, конкордатів син, круть-верть по єзуїтськи, та каже, що то через недогляд.

Забагато тих "недоглядів" в "Кан. Українцеві". Тому то ми й кажемо, що редакторам "Кан. Українця" потрібно доглядачів, бо у них не всі дома.

***

"Ади буржуї іміґрантів свіжих спроваджують і то з Галичини" — каже "Кан. Українець", що так кажуть "писарчуки з "Укр. Роб. Вістей".

Де й коли вони таке кажуть, єзуїте! 1,000 доларів далі стоїть. — Докажи!

***

"Кан. Українець" радить забрати українське населення з Галичини до Канади на злість польській шляхті, **"зміцнити ним тут вплив"**, а тоді "Кан. Українець" пливав-би вільно в баюрі польсько-римського конкордату.

***

Роман Дмоховський містить в перемишльському "Укр. Голосі" листа до него "приписового целебса", доктора св. богословія і ректора духовної семинарії в Станиславові, о. Аксентія Бойчука, який кінчається такими словами:

"Цілуючи Вашій Святости капці... остаю в покорі — найнизший слуга Вашої Святости".

І ця "свята" покора, що цілує другій "святій" огиді капці— виховує "народніх борців". А "Кан. Українець" в кожній статті дивується, чому "ми не збудували власної держави".

Бо-ж ви здібні тільки капці цілувати, а не державу будувати.

***

Джерзиситська "Свобода" містить оголошення, в якому каже:

"Коли Ваше Братство чи Товариство потребує **народного** або **американського** прапора..."

Видно, що сама "Свобода" признає, що американський прапор не є народним.

***

Кажуть, що одно патріотичне товариство в Вінніпеґу рішило не устроювати більше пікніків цего року, на злість поліції, яка заборонила йому торгувати на пікніку пивом.

***

Коли "Кан. Українець" почув вирок суду, що він має заплатити православним попам 7,000 доларів, то він написав:

"Однак се все показує, що лава присяглих була дуже односторонною".

Певно, як би була "двохсторонною", то може присудила-б 14,000 доларів.

***

Один з наших дописувателів з Алберти запитує нас:

"Дорогі Товариші! Чому патріотичні ґазети так багато пишуть про те, що десь там на Україні в комуні дитина одна в другої вкрала олівець, а не напишуть ані слова про те, що один українській діяч (був. посол) в Алберті щойно вийшов з тюрми, а другого на Іннісфрі щойно засудили на 6 місяців. Анґлійська преса про це широко писала, а українська ані словом не згадала. Чому вона тут своїх здорових злодіїв з близька не бачить, а там на Україні бачить, як дитина одна в другої олівець вкраде?"

Відповідь:

Тому, товаришу, що та преса дивиться на світ крізь конячі окуляри.

Куркуленко.